

Kommittédirektiv

Enklare mervärdesskatteregler för gåvor och begagnade varor

Beslut vid regeringssammanträde den 15 februari 2024

Sammanfattning

En särskild utredare ska se över de mervärdesskatteregler som gäller vid försäljning av begagnade varor och beskattningsbara personers gåva av varor. Syftet är att utreda om regelverket kan förenklas och bli mer förutsebart för att bl.a. minska den administrativa bördan för berörda företag, vilket i sin tur kan bidra till att produkter används på ett mer effektivt och hållbart sätt.

Utredaren ska bl.a.

- ta ställning till om bestämmelserna om förenklad vinstmarginalbeskattning kan utformas på ett sätt som förenklar för företagen och därmed underlättar försäljningen av begagnade varor som är lämpade för återanvändning,
- överväga om regelverket om uttagsbeskattning kan utformas så att mervärdesskattekonsekvenserna vid gåvor av varor till hjälporganisationer och liknande blir mer förutsebara,
- om det bedöms möjligt och lämpligt, lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2025.

Uppdraget att se över mervärdesskattereglerna vid försäljningen av begagnade varor och gåvor av varor

När en beskattningsbar återförsäljare köper en begagnad vara från en privatperson (icke beskattningsbar person) kan återförsäljaren inte göra avdrag för ingående mervärdesskatt. En dold mervärdesskatt ingår därför i försäljningspriset vid vidareförsäljning av varan. För att undvika att mervärdesskatt läggs på den dolda mervärdesskatten får den beskattningsbara återförsäljaren i vissa fall tillämpa reglerna om vinstmarginalbeskattning. Då beskattas skillnaden mellan försäljningspris och inköpspris, dvs. vinstmarginalen, i stället för försäljningspriset. Vinstmarginalen beräknas enligt huvudregeln för varje vara för sig. I vissa fall får dock s.k. förenklad vinstmarginalbeskattning användas. Då beräknas skatten på skillnaden mellan den sammanlagda inköpssumman och den sammanlagda försäljningssumman under en redovisningsperiod. Det finns dock begränsningar för när den förenklade vinstmarginalbeskattningen får användas.

Om en beskattningsbar person tar ut en vara från sin verksamhet utan ersättning kan reglerna om uttagsbeskattning bli tillämpliga. Företag som skänker varor till exempelvis hjälporganisationer kan därför bli skyldiga att redovisa utgående mervärdesskatt på dessa varor.

Det är angeläget att mervärdesskattereglerna är enkla att tillämpa och att konsekvenserna vid tillämpningen av reglerna är förutsebara. Enkla och förutsebara regler vid försäljning av begagnade varor och vid gåva av varor kan bidra till att produkter används på ett mer effektivt och hållbart sätt. Genom att skapa goda förutsättningar för beskattningsbara återförsäljare som säljer begagnade varor att bedriva sin verksamhet kan ett mer varaktigt användande av produkter som är lämpade för återanvändning främjas. Dessutom bör reglerna underlätta att redan tillverkade produkter används när det är möjligt, t.ex. genom att produkter som annars skulle kasseras i stället skänks till välgörenhet.

Underlätta försäljningen av begagnade varor

Reglerna om mervärdesskatt är i hög grad harmoniserade inom EU och baseras på rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt (mervärdesskattedirektivet). Utformningen av bestämmelserna om förenklad vinstmarginalbeskattning styrs av artikel 318 i mervärdesskattedirektivet. Av artikeln framgår att medlemsstaterna får föreskriva att en förenklad vinstmarginalbeskattning får

tillämpas för vissa transaktioner eller vissa kategorier av beskattningsbara återförsäljare.

Reglerna om förenklad vinstmarginalbeskattning finns i 20 kap. 14 och 15 §§ mervärdesskattelagen (2023:200). Förenklad vinstmarginalbeskattning får tillämpas när inköpspriset eller försäljningspriset inte är känt för den enskilda varan, t.ex. när ett antikvariat köpt in en boksamling för en klumpsumma för att därefter sälja de enskilda böckerna var för sig. Dessutom får förenklad vinstmarginalbeskattning tillämpas om den huvudsakliga delen av inköpen eller försäljningen under en period sker på sådant sätt att det inte går att fastställa vinstmarginalen för varje vara. I en sådan situation får förenklad vinstmarginalbeskattning tillämpas för all försäljning under den perioden. Vid förenklad vinstmarginalbeskattning beräknas vinstmarginalen genom att den sammanlagda inköpssumman dras från den sammanlagda försäljningssumman under den aktuella redovisningsperioden.

Frågan är om förenklad vinstmarginalbeskattning kan tillämpas i större utsträckning i syfte att minska den administrativa bördan för beskattningsbara återförsäljare och på så vis underlätta försäljningen av begagnade varor som är lämpade för återanvändning.

Utredaren ska därför

- kartlägga hur beskattningsbara återförsäljare som säljer begagnade varor tillämpar reglerna om vinstmarginalbeskattning i dag,
- analysera vilket utrymme mervärdesskattedirektivet ger att tillämpa förenklad vinstmarginalbeskattning, och i analysen undersöka och redogöra för hur motsvarande regler är utformade i andra länder, i synnerhet de länder vars lagstiftning eller förhållanden i övrigt bedöms jämförbara med Sverige,
- med utgångspunkt i den genomförda kartläggningen och analysen ta ställning till om bestämmelserna om förenklad vinstmarginalbeskattning kan utformas på ett sätt som förenklar för företagen och därmed underlättar försäljningen av begagnade varor som är lämpade för återanvändning,
- analysera och beakta vilka effekter ändrade regler kan ha på administrativ börda och resursanvändning,
- överväga hur risken för fel och fusk bör motverkas, och

- om det bedöms möjligt och lämpligt, lämna nödvändiga författningsförslag.

Förtydliga mervärdesskattereglerna vid beskattningsbara personers gåvor

Bestämmelserna om uttag av varor finns i 5 kap. mervärdesskattelagen och motsvaras av artiklarna 16 och 18 i mervärdesskattedirektivet. Om en beskattningsbar person tar ut en vara ur sin rörelse och överlåter den utan ersättning kan reglerna om uttagsbeskattning aktualiseras. Uttag av varor likställs med leverans av varor mot ersättning och kan därmed bli föremål för mervärdesskatt. En förutsättning för uttagsbeskattning av varor är att den beskattningsbara personen har haft rätt att göra avdrag för den ingående mervärdesskatten vid förvärvet av varan. Överlåtelse av varor utan ersättning anses dock inte som uttag, om varorna är gåvor av mindre värde eller varuprover och ges inom ramen för den beskattningsbara personens rörelse.

Beskattningsunderlaget vid uttag av en vara är i normalfallet inköpsvärdet, om inte marknadsvärdet vid uttagstillfället understiger inköpsvärdet. Om en beskattningsbar person vill skänka varor till hjälporganisationer eller liknande på grund av att varorna inte går att sälja, exempelvis för att datumet är nära bäst före-datum eller sista förbrukningsdag, kan marknadsvärdet vara lågt eller noll kronor. I vissa fall är det dock svårt att bedöma marknadsvärdet och därmed också vilka mervärdesskattekonsekvenserna av gåvan blir. Det kan även finnas situationer när beskattningsbara personer vill skänka varor som i och för sig kan gå att sälja, men där alternativet till att skänka varorna inte är att sälja dem utan att kassera dem.

Mervärdesskattereglerna kan i dessa fall innebära att varor som skulle kunna komma till användning i stället kasseras. Tydligare och enklare regler skulle därför kunna öka incitamenten att skänka varor till hjälporganisationer och liknande, i stället för att varorna kasseras. På detta sätt kan företagens administrativa kostnader minskas och samhällsnyttan ökas, t.ex. genom hjälp till utsatta människor och mer hållbar resursanvändning.

Utredaren ska därför

- kartlägga hur beskattningsbara personer hanterar gåvor av varor till hjälporganisationer och liknande ur ett mervärdesskatterättsligt perspektiv,
- analysera vilka konsekvenser reglerna om uttagsbeskattning ger vid sådana gåvor,
- ta ställning till om regelverket kring uttagsbeskattning kan utformas så att mervärdesskattekonsekvenserna vid gåvor av varor till hjälporganisationer och liknande blir mer förutsebara, för att därigenom öka incitamenten att skänka varor i vissa fall,
- överväga hur kretsen av mottagare av gåvor i så fall kan definieras och avgränsas,
- analysera och beakta vilka effekter ändrade regler kan ha på administrativ börda och resursanvändning,
- överväga hur risken för fel och fusk bör motverkas, och
- om det bedöms möjligt och lämpligt, lämna nödvändiga författningsförslag.

Mer om uppdraget

Om utredaren lämnar författningsförslag bör följande tas som utgångspunkter. Skattereglerna ska vara generella, med breda skattebaser och tydliga regler, utan komplicerade gränsdragningar. Företagens regelbörda och administrativa kostnader samt myndigheternas kostnader bör begränsas samtidigt som risk för fel och fusk bör motverkas. Konkurrenssnedvridningar och andra snedvridningar av ekonomiska beslut till följd av skatten bör motverkas.

Om utredaren bedömer att EU-rätten inte ger utrymme för förändringar av reglerna ska detta redovisas särskilt, tillsammans med skälen för den bedömningen.

Kontakter och redovisning av uppdraget

Utredarens uppdrag ska bedrivas i kontakt med berörda myndigheter, näringslivet och övriga eventuella intressenter. Utredaren ska hålla sig informerad om och vid behov beakta relevant arbete som pågår inom Regeringskansliet, inom EU och inom utredningsväsendet samt beakta relevant EU-rätt.

Uppdraget ska redovisas senast 31 mars 2025.

(Finansdepartementet)